

Goede waterkwaliteit noodzaak voor kwalitatief goede omgeving

Schoon water en de kwaliteit van het gebied staan voorop, de Kaderrichtlijn Water is daarvoor een middel. Aldus Chris Kuijpers, directeur-generaal van het ministerie van Infrastructuur en Milieu, op een symposium juist voor de zomervakantie over de Kaderrichtlijn Water in Deventer. Volgend jaar komt door het zogeheten lente-akkoord geld beschikbaar voor nieuwe projecten. Kuijpers riep op hiervoor voorstellen in te dienen. De projecten moeten dan wel op korte termijn kunnen worden gerealiseerd. Maar hij gaf ook aan dat er voor de periode na 2015 vooralsnog geen geld gereserveerd is om de waterkwaliteit in het hoofdwatersysteem vooruit te helpen.

Het symposium stond in het teken van implementatie van de Kaderrichtlijn Water. De bijna 100 deelnemers zijn als bestuurders betrokken bij het regionaal bestuurlijk overleg van de deelstroomgebieden of vertegenwoordigden maatschappelijke organisaties. Ook degenen die hen ambtelijk ondersteunen, waren aanwezig.

Rijk: positief met enkele bedenkingen

Elaine Alwayn, directeur Water en Bodem van het ministerie van Infrastructuur en Milieu, oordeelde dat het tot en met vorig jaar goed ging met de uitvoering van maatregelen volgens de Kaderrichtlijn Water. Ook de Europese Commissie is tot nu toe positief, onder andere vanwege het monitoringsprogramma en de concreetheid van maatregelen. Maar de Commissie heeft bedenkingen waar het gaat om de hoeveelheid oppervlaktewater die Nederland als waterlichaam benoemde en de motivaties voor de status van die waterlichamen en het uitstellen van de realisatie van de doelen.

Alwayn gaf aan dat Nederland meer doet aan waterkwaliteit dan de maatregelen die aan de Europese Commissie zijn gemeld, voor in totaal bijna tien miljard euro in de periode 2009-2015. Na 2015 is geen geld meer gereserveerd voor maatregelen in het

hoofdwatersysteem. De hoop bestaat echter dat de komst van een nieuw kabinet ook nieuwe mogelijkheden inhoudt.

Dit najaar zal het ministerie een evaluatierapport naar 'Brussel' sturen over de uitvoering van de eerste stroomgebiedsbeheerplannen 2009-2015. De Europese Unie zal aan het eind van het jaar in detail bekendmaken wat het van die eerste plannen vindt. In 2013 gaan waterbeheerders in gebiedsprocessen aan de slag voor de tweede serie plannen voor de periode 2015-2021.

Tot slot ging Alwayn in op het voortzetten van de samenwerking tussen Rijk en regio. Zij drong er op aan zo spoedig mogelijk te komen met een lijst met hydrologische maatregelen. Dan kan het Rijk volgend jaar een vliegende start maken met de uitvoering van de regeling voor anti-verdrogingsmaatregelen.

Provincie: het moet haalbaar en betaalbaar blijven

Bert Boerman, gedeputeerde in Overijssel, schetste de rol van provincies als spin in het web voor water en natuur. Boerman wees op de nauwe samenwerking tussen provincies, bijvoorbeeld omdat de grondwaterlichamen provinciegrensoverschrijdend zijn. Binnen de deelstroomgebieden is het verder vorm

Deelnemers aan de paneldiscussie: v.l.n.r. Paul Vertegaal (Natuurmonumenten), Stefan Kuks (Waterschap Regge & Dinkel), Elaine Alwayn (ministerie Infrastructuur en Milieu), Bert Boerman (Provincie Overijssel), Arjen Frenzt (Vewin), Roy Tummers (VEMW) en Peter de Koeier (ZLTO).

Chris Kuijpers verricht de openingshandeling bij de vispassage.

geven aan samenwerking tussen grond- en oppervlaktewater overigens nog wel nodig.

Vergeet vooral niet voor wie wij het doen, hield Boerman zijn gehoor voor. We moeten zorgen voor een goed leefmilieu. Niet alleen voor planten en dieren, maar ook voor onze kinderen en kleinkinderen. Laten we daarbij vooral oog hebben voor wat we daadwerkelijk bereiken met de uitgevoerde maatregelen. In de praktijk blijken deze ingrepen vaak zeer te worden gewaardeerd door burgers of omwonenden. Dit zorgt voor een omgeving waarin mensen zich prettig voelen.

Boerman waardeert de volgens hem betrokken en pragmatische rol van het Rijk in het proces tot nu toe. Grote bestuurlijke tevredenheid bestaat over de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water in combinatie met natuurbeleid en het bestrijden van wateroverlast. Hij uitte daarom zijn zorg namens alle provincies. "Óf meer rijksgeld óf het bijstellen van de ambities van Natura2000, KRW en NBW. Het is goed dat de regio aanzet is, maar de doelstellingen moeten

Maaswater slechter van kwaliteit

De kwaliteitsverbetering van de Maas lijkt niet door te zetten. Dit blijkt uit het jaarrapport 'De kwaliteit van het Maaswater in 2011' van RIWA-Maas, de vereniging van drinkwaterbedrijven die uit Maaswater drinkwater produceren.

haalbaar en betaalbaar blijven", aldus Boerman. Hij riep op te blijven investeren in waterkwaliteit, ondanks alle bezuinigingen.

Waterschappen: ingezette koers vasthouden

Het is belangrijk de ingezette koers vast te houden, betoogde Stefan Kuks, dijkgraaf van Waterschap Regge en Dinkel namens de waterschappen. "Natuurlijk zijn er bedreigingen en zorgpunten. Er is minder geld aanwezig en meer argwaan tegenover Europa. Maar met een goede inzet kan nog veel worden bereikt." Aan de hand van ervaringen in oostelijk Nederland liet Kuks zien hoe de samenwerking is verbeterd tussen vijf Nederlandse waterschappen en de Duitse collega's. Hij noemde het noodzakelijk de huidige werkwijze voort te zetten en op elk niveau samen te werken. Hij benadrukte het belang van innovatie, onder andere in combinatie met de Topsector Water.

Geneesmiddelen

Tijdens een discussie wees Arjen Frentz (Vewin) op bedreigingen door 'nieuwe stoffen' en verzilting voor het drinkwater. Roy Tummers (Vereniging Energie, Milieu en Water) benadrukte het grote belang van schoon water voor de industrie ("de helft van de werkgelegenheid in bedrijven is afhankelijk van schoon water"). Peter de Koeijer (LTO) vroeg aandacht voor regionaal maatwerk. Paul Vertegaal (Natuurmonumenten) wees op het belang van het maken van enthousiasmerende plannen voor de regio. Van diverse kanten werd gewezen op het probleem van restanten van geneesmiddelen. Deze kunnen een ernstige bron van vervuiling zijn die moeilijk in kaart te brengen is. Waar de één meer kostenterugwinning bepleit (de vervuiler betaalt) is de ander meer voor een efficiënt investeringsbeleid.

Vissen te water

Voorafgaand aan het symposium bezochten de deelnemers het Zandwateringspark bij Deventer. DG Chris Kuijpers opende hier samen met bestuurders van Provincie Overijssel, gemeente Deventer en Waterschap Groot Salland een vistrap door vissen te water te laten. Dit gebied is samen met grondeigenaren en bewoners ingericht als park, waterberging en ecologische zone. Het zal voldoen aan de eisen en wensen vanuit het Waterbeheer 21e eeuw en de Kaderrichtlijn Water. Door verbreden van het stroomprofiel en aanleg van lage delen is 13 hectare waterberging gerealiseerd. Over een lengte van 1,6 kilometer is de wetering verondiept en zijn de oevers heringericht. Een stuw is vervangen door een vistrap. Delen van het lage natte gedeelte zijn ook ingericht voor ecologische ontwikkeling met onder andere amfibiepoelen.

Otto Cox (WIJZER Adviesbureau)
Cees-Jan van Westen (Rijkswaterstaat)

De waterkwaliteit van de Maas verslechtert sinds twee jaar. Vorig jaar waren er opnieuw lozingen in de rivieren die voor verontreiniging zorgden. ook het relatieve droge voorjaar van 2011 hielp niet mee (foto: Arcadis).

Vorig jaar werden de streefwaarden van het Donau-, Maas- en Rijnmemorandum (afgekort: DMR-streefwaarden) vaker overschreden dan in 2009 en 2010, terwijl van 2007 tot 2009 een lichte daling in het aantal overschrijdingen te zien was. Deze toename in overschrijdingen van de DMR-streefwaarden wordt vooral veroorzaakt door röntgencontrastmiddelen, geneesmiddelen (carbamazepine, metoprolol, sotalol, ibuprofen, metformine), industriële en consumentenproducten (EDTA, urotropine en fluoride), glyfosaat en AMPA. Gewasbeschermingsmiddelen blijven in normoverschrijdende gehalten voorkomen in de Maas; er is na 2007 geen verdere verbetering te zien.

De oorzaken zijn tweeledig: enerzijds zijn er nog steeds lozingen door diverse branches die tot overschrijdingen van de DMR-streefwaarden leiden. Anderzijds was 2011 een relatief warm en droog jaar, met een relatief lage afvoer van water in de Maas, waardoor verontreinigingen minder dan gemiddeld werden verdund.

Overschrijdingen van DMR-streefwaarden bij geneesmiddelen, röntgencontrastmiddelen en hormoonverstorende stoffen in het Maaswater geven de noodzaak aan om bij de overheden te blijven aandringen op maatregelen, aldus RIWA-Maas. Het gaat om stoffen waarvoor tot op heden geen normen in oppervlaktewater bestaan. Het gedistribueerde

drinkwater is dankzij de toegepaste zuiveringstechnieken nog steeds veilig en betrouwbaar.

De normoverschrijdingen door gewasbeschermingsmiddelen maken het volgens RIWA-Maas ook noodzakelijk alle betrokkenen te blijven wijzen op de noodzaak voor verbeteringen in de toepassingen van deze middelen. Voor industriële en consumentenproducten moet de aandacht op specifieke verontreinigingen aangescherpt worden, aldus de organisatie.

Voorspeld wordt dat door klimaatverandering de Maas in de toekomst vaker lagere afvoeren zal kennen, zoals in 2011 of nog lager. Als emissies onvoldoende worden teruggedrongen, is in dat soort jaren een verslechtering van de Maaswaterkwaliteit te verwachten.

Vorig jaar werd in totaal 482 miljoen kubieke meter oppervlaktewater onttrokken aan de Maas voor de bereiding van drinkwater voor zes miljoen consumenten in Nederland en België. Door problemen met chemicaliën in het water werd de inname ruim 1905 uur onderbroken (42 innamestops of -beperkingen). Met name aceton en chloroform zorgden in 2011 voor hoge pieken in de screeningsonderzoeken in Eijsden. De oorzaak van deze verontreinigingen is tot op heden niet opgespoord.